

"Doverodde Book Arts Festival" overrasker med nye fascinerende bidrag til genren "Artist's book" eller "bogen som kunstværk"

Aspekter af den udvikling, som "artist's book" har gennemløbet.

På det tidspunkt, da de gamle ægyptere begyndte at lave bøger af siv - de såkaldte papyrus - har kunstnerne været inddraget i produktionsprocessen. Den tradition har fortsat i de følgende århundreder. Den fik en blomstringstid i middelalderen, hvor kunstnerne illustrerede og selv skrev f. eks. Bibelen. De forfattede og illustrerede også bl. a. det meget smukke værk *Très Riches Heures du Duc de Berry*, der i bevægende ord og billeder fortæller om årtiderne. Men kunstnerne var anonyme og de betragtede sig ikke som kunstnere, men som kunsthåndværkere.

Udtrykket "Artist's book" kom senere til at betyde kunstnerens bog eller "bogen som kunstværk", der var noget unikt og enestående. Efter bogtrykkerkunstens opfindelse blev kunstnerens opgave at illustrere bøger, medens håndværkerne tog sig af trykkeprocessen. "Artist's book" - som et værk, der næsten totalt var skabt af en kunstner - begyndte igen at dukke op i det 19. århundrede. William Blake (1757-1827), der foregreb ekspressionismen og surrealismen, er en af de nye grundlæggerne, ja måske selve den nye grundlægger af genren - "bogen som kunstværk". Bogen *Songs of Innocence and of Experience* har William Blake således både skrevet og illustreret og sammen med sin kone har han trykt, farvelagt og indbundet den. Den fremtræder derfor som et selvstændigt kunstværk, der næsten helt og holdent er skabt af kunstneren selv.

Men det er først og fremmest i det 20. århundrede, hvor kunstlivet er domineret af stadig nye eksperimenterende retninger, at genren "bogen som kunstværk" bliver udviklet på de mest uventede og fantasifulde måder. De russiske futurister gav deres bidrag til genren.

Dadaisterne, der nok er den mest vildt eksperimenterende kunstnergruppe, vi har haft, skabte en række nye og overraskende

”artists’ books” – således f. eks. tidsskriftet *319* – med bogstaver, der skaber billeder og en tekst, der er fuld af paradokser. Den altid uforudsigelige dadaist Picabia virkeliggjorde Tzaras krav fra *Manifest Dada 1918* – der lød sådan: ”Hver side skal eksplodere gennem den dybe og tunge alvor, det turbulente, det svimle, det evige, det overvældende påfund, de entusiastiske principper og måden at være trykt på.” (”Chague page doit exploser, soit par le serieux profond et lourd, le tourbillon, le vertige, le nouveau, l’éternel, par la blague écrasante, par l’enthousiasme des principes ou par la façon d’être imprimée.”)

Også i tiden efter den anden verdenskrig blomstrer genren, f. eks. blandt Cobra - kunstnerne, bl. a. Asger Jorn, der sammen med Guy Debord skabte værket *Fin de Copenhague* (1957), der bestod af collager fra magasiner, der senere blev trykt i stærke farver. Fluxus - kunstnerne f. eks. Joseph Beuys, der på så mange nye og radikale måder ændrede kunstbegrebet og skabte også originale ”Artists’ books”. Det samme gjaldt Yoko Ono, der udgav *Grapefruit* (1964), der rummer en broget samling af digte, tegninger, drillende spørgsmål og andre overraskende indfald. Konceptkunstnerne, især Joseph Kosuth, Lawrence Weiner og Sol LeWitt, får genren ”bogen som kunstværk” til at blomstre på nye måder. Således f.eks. *The (Ethical) Space of Cabinets 7&8* (1994) af Joseph Kosuth. Han har eksperimenteret med format, skrifttyper og forskelligartede placeringer af illustrationerne, der sommetider bytter plads med stykker af teksten, der bliver placeret i små papirindramninger. I det nye årtusind fortsætter kunstnere med at lave nye overraskende former for ”artists’ books.”

”Doverodde Book Arts Festival

Jeg synes, at billedkunstneren Liz Hempel har gjort et stort og meget fortjenstfuldt arbejde med at præsentere et stort antal spændende danske og udenlandske kunstnere, der ud fra en meget bred vifte af kunstneriske ideer, har skabt en lang række fascinerende "Artists' books." Det er anden gang, at Liz Hempel udbreder vort kendskab til nye former for "artists' books" gennem, hvad hun kalder "Doverodde Book Arts Festival." Martin Degn Pedersen, der bidrager til dette års *Festival* med nye kombinationer af koblinger mellem indhold og bogbind, bemærker med rette, at "Doverodde Book Festival 1 var en øjåbner."

Kunstnerne fører os ud på overraskende rejser i virkelighedens og fantasiens verden.

Under mødet med de mange udstillede "artists' books" føres vi ofte ind i de mest forskelligartede verdener og kunstnerne formår at splintre det trivialitetens slør, der ofte omslutter vor hverdag. **Hussein Tai** drager os ind i Iraks sumpområder, **David Faithfull** afdækker - i tekst og billeder - nye sider af landskaberne, **Tommelise Haldrup Pettersen** tager os med ind i Ytre Hvalers nationalpark, medens Anne Marie Johansen inviterer os med på en rejse ud i himmelrummet. I **Dalia López Madrones** "artist's book" bliver det selveste forestillingen om paradiset have, der bliver fortolket som både drøm og realitet. **Vibe Bredal** er inspireret af skovens gådefulde væsen og **Kaho Kojima**, der skaber nye relationer mellem bogen og læseren, fører os ind i en forunderlig billedverden.

Nye tolkninger af vor hverdag - inspiration fra popkunsten

I **Mike Clements** bogprojekt med kombinationer af bagage labels, i **Imi Maufes** "bograol", i **Maureen Piggins** og **Ahlich van Ohlens** "bybilleder" samt i **Angie Butlers** "knagerækker med hængende herrejakker" er der spor af inspiration fra amerikansk popkunst. Den bliver kombineret med nye fascinerende tolkninger af vort hverdagsliv og vort byrum.

Oversete dele af vor virkelighed får ny fascinationskraft i "Artists book"

I **Stephen Edgars, Wilber H. Schillings, Birgit Dalums, Helen Douglas' og Annabel Ralphs** "artists'books" får de sider af vor omverden, som vi normalt overser, en ny fascinationskraft gennem deres kunstneriske bearbejdning af de temaer, de hver især er optaget af. Gennem **Lis Rejnert Jensens** og **Lisa Kahns** kunstneriske bogprojekter får det slidte ord seværdighed en ny øjeåbnende betydning. I **Paul Laidlers** "artist's book" fremtræder arkitekturen i en ny og overraskende optik. **Jo Moore** afdækker nye relationer mellem kunst og kartografi, der resulterer i opbygninger af nye rumdannelser. **Bodil Rosenberg** har fundet forlægget for sin "artist's book" i skraldespanden og givet det en ny poetisk profil. Endelig har **Sarah Bodman** i sit værk på en forunderlig måde forbundet hotelværelse og litteratur.

Boghåndværk i en ny optik

På Book Arts Festivalen sættes der også fokus på de i dag desværre ikke særligt udbredte former for fint håndværk, der gør bøger smukke - det sker gennem præsentation af **Bogbinderholdet i Holstebro**. **Gert Hansens** "artists books" bliver det smukke håndgjorte papir vist i en ny indfatning. **Susanne Helweg** skaber et bogprojekt, der – som skulpturen – ikke alene appellerer til øje og tanke, men også til følesansen.

Dialog mellem billedkunstnere og digtere

Forskellige visuelle dialoger mellem en digter og en billedkunstner giver også anledning til skabelsen af nye former for "artists books." F. eks. arbejder **Ewa Monika Zebrowski** sammen med den canadiske digter, Pascale Quiviger, medens **Régine Hue** skaber en ny udgave af Abbé Gautiers værk om geografi fra 1856. **Hanna Munch Christensen** bruger nye og gamle teknikker i en kunstnerisk bearbejdet bog om Frodes liv fra *Danmarks Krønike*, medens **Mike Nicholson** skaber en ny udgave – med særlige visuelle kvaliteter - af Michael Nicolsons bog *Mapping myself*.

Nye former for inspiration fra kunsthistorien

En del af udstillerne har valgt at søge inspiration i forskellige perioder i kunsthistorien.

Anita Pedersen er i sit projekt blevet stimuleret af studier i Ny Carlsberg Glyptoteks ægyptiske samling. **Hanne Mahler** har fortolket billederne fra de forhistoriske huler i papir, der er håndstøbt i eet langt stykke. **Sophie Pucills** "artist's book" præsenterer os for en humorfyldt surrealistisk billedverden, der rummer henvisninger til surrealistisk kunst. **Birgit Andersen-Nærums** "artist's book" er påvirket af dadaisternes teknikker, f. eks. Schwitters collage-teknik. **Renate Borgens** og Karin W. Laux' projekter afdækker nye erindringsspor i et univers, der minder om Paul Klees poetiske billedverden. **Tom Sowden** er inspireret af den amerikanske billedkunstner Ed Ruschas berømte "artist book" *On the Road*.

Barnets verden i "Artists' books"

Bodil Molichs projekt viser, at nye former for børnebøger også er en del af "artist's book" område.

Nye materialer og skrifttyper til tolkninger af nye oplevelser

I adskillige bogprojekter kan se, hvorledes kunstnerne bruger nye materialer for at skabe intense og overraskende materialevirkninger, der fortolker oversete dele af vor ydre og indre virkelighed. **Carl Nielsen Group** bruger plexiglas og plastic, **Birde Poulsen** anvender porcelæn, **Cheng Suor Phet** skaber intet mindre end "kimonos books", **Eva Nelander-Juntunen** kombinerer tekstiler i en ny overraskende sammenhæng og **Hanne Matthiesen** foretrækker at bruge kufferter. Men også nye bearbejdningsformer af forholdet mellem skrift, billede og farve bliver taget op af flere af de kunstnere, der udstiller. Det gælder bl. a. **Gerda Drop** og **Louise Breyen**, der arbejder på at bruge kalligrafiens udtryksmuligheder på nye måder og **Anne Bossenbroek Bouchard**, der skaber nye oplevelsesgivende kombinationer af farve og skrift. **Mette Sofie Ambeck** er i sine

bogprojekter optaget af at udforske forbindelseslinierne mellem teknologi, typologi og nye former for billedskabelse. **Alf Björk** arbejder med at finde nye kombinationer mellem bog- og kunstproduktion.

Hver af de kunstnere, der udstiller, har gennem deres kunstneriske bogprojekter forsøgt at lokke jer ind i deres tryllekreds – nu må I tage udfordringen op – jeg er sikker på, at I får mange fine og overraskende oplevelser.

Jeg erklærer udstillingen for åben.

Else Marie Bukdahl

Dr. Phil. Tidligere rektor på Det Kongelige Danske Kunstakademi.

11/5 1010